

Era construccion social der espaci e eth producte toristic culturau

En aguest ER ESTUDIANT auem volut encetar ua reflexion sus "Torisme Culturau" e per aquerò auem demanat a professionaus e academics deth sector, coma tanben a politics istorics e a d'altre en exercici, es sues opinions.

D'ua manèra voluda e sustot enriquidora, auem demanat tèxtes a persones de totes es sensibilitats politiquas, socials e culturals. Nosati potenciam e editam pluralitat de pensament, mès defenem de manèra indobtbla eth País, e entà qu'ad arrés se li escapen es nòstes intencions, quan didem País, volem díder Aran, era Val d'Aran.

Òbviament, auem besonh de tot tipe de reflexions sus "Torisme Culturau" e per aquerò tota era triga l'auem ampliada damb tèxtes de d'altres culturals e lengües. Tèxtes que les auem revirat ar aranés entàs nòsti lectors. Ja ara, auem ua bona seleccion d'articles originaus e en aguest numero, ne publicaram un primèr liurament.

Era defensa dera pluralitat e era defensa de confluïr sinèrgias entà construir societat de benestar en Aran son formes absolutament necessàries. Mès, encara ei mès necessari entà potenciar eth nòste torisme d'acuelhuda. Un torisme que, des deth nòste punt d'enguarda, li manque reforçar un des sòns aspèctes, qu'ei eth Torisme Culturau.

Sonque un punt:

Aran a de besonh un modèrn e singular Palai de Congrèssi, damb installacions sceniques, culturals e universitàries de primèra division, acuelhent eth gran "Centre de Referéncia dera Cultura Occitana". Tot aguest complex localizat en cap-lòc deth País, ei a díder, Vielha,

damb diferents subseccions en territòri.

Didé'c ei facil, realizar eth projecte ei complicat. Mès, çò qu'ei complicat ei saltar-mos era barrèra des "personatges provincians analogics" que des dera comoditat der anar passant, non saben innovar, ne veir es desaprovechadas possibilitats toristiques culturals qu'auem.

Aguest projecte que molts concitadans de toti colors politics ja an pensat o somiat, requèr unitat d'accion per part de totes es "familias", "tribus" o opcions politiquas e economicas. Parlam d'un projecte que serie signe d'ua generacion damb un potencial de futur enorme.

E es euros d'a on gesseràn? Des sòs publics e des sòs privats, tot de forma consorciada e ací non se'n pòt escapar era Estacion d'esquí Baqueira-Beret, Eri qu'an enriquít Aran e tanben es sòns compdes de resultats, an un déuer respècte ara nòsta cultura. Totun, qu'arrés se preocupe e mos veigue provocadors, pr'amor qu'es dera Estacion d'esquí son es primèrs en veir un negòci de futur, son uns professionaus solids. E júnher era cultura dera nhèu damb era mobilizacion toristica culturau en toti es sòns versants ei negòci, negòci.

Dide-m'ac clar: Aran a de viuer encara millhor e mos conven bastir socialment eth lideratge que mos a de hèr viable un major espaci de torisme culturau.

Hèsta Nacionau d'Aran,
17 de junh.

EDITORIAU dedicada ara
escrivana Pepita Caubet,
que tant trobam a mancar.

Escultura "Laura" (2013) de Jaume Plensa.

Planes especiaus: "TORISME CULTURAU"

Er impuls deth Torisme Culturau: rèpte de futur entara Val d'Aran

Quan parles dera Val d'Aran quasi toti saben dera sua riquesa naturau

Aran ei eth primèr territòri de montanha qu'arrecebec era acreditacion Biosphere er an 2014 coma destin toristic sostenible, o era reconeishença dera Val d'Aran coma finalista des National Geographic Legacy Awards en març de 2015 en Destination leadership, categoria que premie aqueri destins líders que demòstren es melhores practiques en emparament dera natura e era cultura, amassa damb era garantia de bona nhèu en iuèrn que permet era practica der esquí ena estacion d'esquí de mèl qualitat deth sud d'Europa com ei Baqueira Beret e der entorn naturau deth que gaudim ena primavera, en ostiu e bona part dera tardor.

Er auviatge mès important mès dera Val d'Aran, e que toti mos cau preservar, ei era nòsta lengua, er aranés, lengua oficial tanben en Catalonha dempús de hè 10 ans e qu'ei era base era on se sostien es valors e era riquesa deth nòste país.

Damb aquestes donades, qu'auquarrès apoiridie pensar que ja ac auem tot. Qu'auem ja acomplit es nòsti objectius.

Mès coma conselheira de Torisme deth Govern dera Val d'Aran, sò força conuençada qu'eth futur toristic dera Val d'Aran, damb çò que tanh a desenvolupament economic e de benestar des araneses e araneses, passe per potenciar e impulsar tot çò que representen era nòsta cultura e eth nòste ric auviatge.

Era Val d'Aran aufrís ua infinitat de tresaus culturaus que se daurissen deuant es uelhs deth visitant. Glèises istoriques, musèus estonants, tradicions istoriques. Eretatge d'un generós passat per aquestes tèrres uniques deth Pirenèu

Era Val d'Aran aufrís era possibilitat de hèr un recorregut a trauès d'ua des concentra-

cions d'auviatge eclesiastic mès importanta d'Europa, per Km2 e varietat d'estils: dempús dera epòca nauta medievau ara modèrna. Cau destacar es dues glèises declarades Ben Culturau d'Interès Nacionau, Santa Maria d'Arties e era Purificacion de Bossòst, e es pèces excepcionaus que possedissen totes eres, demanades, pera sua qualitat e conservacion, entà exposicions internacionaus.

Mès si a ua visita obligada entath viatgèr que vò conèisher era tèrra aranesa e era sua gent, era istòria e era cultura, era lengua e era sua peculiara identitat, ei era deth Musèu dera Val d'Aran. Plaçat ena Tor deth Generau Martinhon, ua casa senhoriua de Vielha deth sègle XVII, era exposicion permanenta deth Musèu dera Val d'Aran se servís d'ua vasta recopilacion d'objèctes arqueologics, artisticos e etnografics entà relatar era evolucion istorica que mos pòrte ara Val d'Aran d'auè.

Entà hèr comprensible aquest important auviatge, eth musèu non sonque expose objèctes, senon que les explique de manera activa, damb era ajuda deth visitant, qu'ei ath madeish temps actor e espectador. D'aquesta manera, aufrís tres nivèus de lectura: era exposicion simpla a trauès dera imatge; un dusau nivèu, damb tèxtes e documents audiovisuaus e sonori; e un major apregondiment damb era ajuda dera guida dera exposicion, catalogos e auti materiaus. Er aranés a un papèr predominant, mès actuauments toti es tèxtes se tròben tradusidí ath catalan e ath castelhan.

Ath long des diferents planes eth visitant descobrirà pèces artisticas e arqueologicas de gran valor coma eth Crist d'Escunhau o eth Crist de Casarilh o ua sèria de vasos de ceramica anciana. Ena tresau planta se tròbe er Armari des de Privilegis o des

Sies Claus, que susvelha es documents deth Conselh Generau dera Val d'Aran, entre eri era Carta Magna dera Val d'Aran: Era Querimònia.

Er an 2015 era UNESCO declarèc Auviatge Imateriau dera Umanitat es Hèstes deth Huec, entre eres, es des Haros de Les e d'Arties.

Plaçat ena localitat d'Unha, a sonque sèt quilomètres dera estacion d'esquí de Baqueira Beret, eth Musèu dera Nhèu dera Val d'Aran amasse ua documentada exposicion tematica sus era nhèu damb referéncias d'encastre mondial que lo convertissen en un espaci unic en Europa. Eth musèu ei ua armonica combinacion entre es recorsi audiovisuaus e interactius e es documents istorics grafics e escrits. Permet abordar eth fenomèn dera nhèu des d'ua perspectiva scientifica, etnografica e esportiva, damb era ajuda d'un ample arrecuelh d'elements testimonius qu'includissen des d'ua maqueta de Baqueira-Beret enquisas primèrs modèls d'esquís.

Coma força de vosati sabetz, eth 4 de deseme de 2015 eth comitè intergovernamentau dera UNESCO declarèc es falhes deth Pirenèu coma Auviatge Imateriau dera Umanitat. Aquesta catalogacion contemple es 63 hèstes deth huec que se celebren pendent eth solstici d'estiu enes Pirenèus, entre es que s'includissen Era Crèma des Haros de Les e d'Arties.

Se tracte de dues hèstes força ancianas e arraitzades ena Val d'Aran. Antigaments se celebrauen en toti es pòbles, mès sonque Les e Arties les an mantengudes. Ei ua tradicion força sharmanta e populara a on s'impliquen toti es vesins deth pòble e tanben es visitants que se tròben ena Val d'Aran enta aquestes dates. Des deth Conselh Generau d'Aran, auem decidit trabalhar ena difusion des

nòstes hèstes tradicionaus, donques auem constatat que son un gran atractiu culturau qu'auqueri que les coneishem non volem pèrder.

Non volerie deishar passar aquesta oportunitat sense hèr mencion deth ric legat des indústries e procediments artesanau que permetien obtier husta, péira, pissarra e calç entàs bastiments, mès tanben hormatges, haries e teishits. D'aquesta manera sorgiren mòles d'harria, ressècs, horns de calç e fabriques de lan e teishits qu'expliquen eth particular desenvolupament industriu dera Val d'Aran. Enquara mitat deth sègle XX, força d'aquestes indústries profitèren eth cabau des arrius coma unica hònt d'energia. Ara fin deth s. XIX, ath costat dera revolucion industriu, nombroses enterpres minaires s'establiren ena Val d'Aran entara explotacion des jaciments de zinc e hèr. D'aço n'auem un bon exemple auè ena Fabrica dera Lan, es Mines Victòria o era Mòla de Salardú.

Fin finau se visitatz era Val d'Aran serie pecat que deishètz de gaudir dera nòsta gastronomia. Elaborada damb productes que son er eretatge d'ua cultura gastronomica damb caractèr pròpi que reivindicam coma part dera nòsta identitat e deth nòste auviatge. Ua codina de montanha qu'a es sòns origens enes recèptes saboroses e energiques qu'ajudauen a combàter eth heired as nòsti ancessors e d'era que n'auetz ua bona mòstra en quincevolh des establiments de restauracion que vos demoren en aquest bocin de cèu ena tèrra qu'ei era Val d'Aran.

Anna Diaz Morelló
Conselheira de Torisme,
Desvolupament economic
e de Salut e Benèster
Conselh Generau d'Aran

Planes especiaus: "TORISME CULTURAU"

Baile de Vielha e Mijaran: Torisme culturau

Eth torisme ei un sector viu, en constanta evolucion e que s'adapte as besonhs e motivacions des toristes. Cada còp mès entenem a parlar de diferenti tipus de torisme e de destinacions que s'especializen entà aufrir ath client un producte o servici concret que complisque es sues expectatiues.

Eth producte toristic culturau ei de mòda, e per qué ei de mòda?

Actuaument es clients son mès experimentadi e reiauments cerquen enes sòns viatges era possibilitat de conèisher, descobrir e integrar-se ena destinacion que son en tot visitar. Eth torisme culturau apòrte aguesti valors a compdar des diferenti tipus de recorsí culturaus que podem trobar, e fòrça d'eri son endormidi ara demora d'èster activadi e introdusidi

en mercat toristic.

Tradicionalment, era cultura s'a prepausat tostem coma ua aufèrta complementària ara motivacion principau deth viatge, mès açò ja non ei atau, gràcies ara grana quantitat de toristes que cada dia mès, demanen productes toristics experiencials que les hèsquen a viuer autenticques vivències en territòri que visiten.

Es tradicions, er auviatge, era gastronomia, eth paisatge, eca, son eth legat qu'auem e er eretatge d'ua poblacion que pendent sègles a creat era sua identitat e personalitat pròpria. Ei en aguesti moments a on mos mos cau plantejar qué volem deth torisme culturau e de creir en eth coma ua oportunitat de naut impacte socioeconomic entath sector de servicis, que mos ajude a melhorar era aufèrta e eth catalog existent.

Eth profitament der auviatge intangible presente un naut valor identitari damb fòrça possibilitats tà explorar coma es eveniments, tematizacion d'itineraris o rotes, visites teatralizadas e un long eca de possibilitats que permet consolidar era identitat d'un territòri entara sua promocion e comercializacion coma destinacion toristica.

Era especializacion d'ua destinacion culturau supause un gran cambi ena estrategia e planificacion toristica deth territòri, un cambi en eth quau mos cau trabalhar tà aportar mès valors ara aufèrta toristica, hèr-la complèta, especializada e identitària. Non cau limitar-se a crear sonque un tipe d'aufèrta culturau, mès lèu cau crear ua varietat de productes culturals que permete hèr dièrses combinacions damb d'auiti productes toristics dera zona entà aufrir ua experièn-

cia complèta ath visitant.

Cau auer en compde qu'es motivacions deth torista son multiples, e per tant poderiem parlar de "politorista", pr'amor qu'en foncion de damb qui viatge, quan viatjarà e coma viatjarà, aurà ues expectatives o ues autes e nosati auem de poder satisfèr-les totes.

Juan Antonio
Serrano Iglesias

Baile de Vielha e Mijaran
Empresari otelèr

President deth Grèmi de
Ostalaria dera Vau d'Aran
(1991-2015).

President dera
"Federació d'Hostalaria de
Lleida" (2002-2016).

Vice-president dera
"Cambra de Comerç de
Lleida" (dempús
der an 2004).

Engenharies

**Son massa importantes era SCIÈNCIA
e era TECNOLOGIA coma entà que non
siguen Estudis de HEMNES**

**Accion de supòrt dera Associacion universitària AMICS de LO CAMPUS
entà incentivar a corsar as HEMNES estudis d'engenharies**

Planes especiaus: “TORISME CULTURAU”

Torisme e Identitat

Era identitat d'ua comunautat ei eth conjunt de valors, credences, conviccions, coneishements, art, tradicions, formes de vida, pautes de convivència, istòria, lengua... que la definissen e la diferencien de ua auta, e que genèr eth ric mosaic dera diversitat umana.

Era identitat ei coesion social se refortilhe es ligams comunitaris que sostien era convivència d'ua comunautat; s'afavorís ua relacion frairau entre nacions; se se fondeja ena empatia e eth dialòg, en reconeishement dera diferència e dera alteritat. E ei un actiu economic de primèr orde, en dar valor hijuda as productes en foncion deth sòn lòc d'origina, diferenciant-les e hènt-les competitius en mercat globau.

Laguens d'un mon globau, ei evident qu'eth progrés economic e social d'un país se base cada viatge mès ena adretia de mostrar-se e projectar-se de forma diferenta. De forma singulara, de forma atractiva. Aquerò, sustot, se produsís en encastre deth consum culturau e deth lèser. D'aguesta manèra, era possibilitat de competir en aquest sector ja non ven dada exclusivament pes prètz baishi, qu'acaben condusint as efecetes mès negatius dera globalizacion, coma era deslocali-

zacion, senon que, se se hè ben, en aquesti encastres se competís per singularitat, se competís quan se hig valor ath producte. Non peth còst, senon per qualitat e era diferenciacion deth producte que s'auferís.

Didem qu'era facilitat de comunicacion virtua e fisica d'aguest mon globau mos balhe oportunitats pr'amor que mos apropam tà un autentic mercat mondiau. E aquerò hè qu'era originalitat, qu'abans ère en un cornèr, en un Finisterre perdut, pogue èster metuda en hilat. Tot eth mon a accés ad aquesta originalitat, a despiet que non totòm a era capacitat de consumir-la, evidentament. Mès i a un informe dera Organizacion Mondiau deth Torisme qu'indique que lèu s'aurà multiplicat per tres eth volum de classes mieges en mon.

Per tant, èm dauant d'un autentic boom, pensant en qué signifie qu'aguestes capes arriben ath nivèu de consum majoritari de masses. E tanben ac auem de ligar damb es auanci socials que comportarà aquest cambi, coma er accés as vacances. Perque, sense vacances, non i a torisme. Ara, totòm da per hèt qu'es vacances e eth torisme tostemp an existit, mès non ei atau. Es vacances son ua reivindicacion

obrèra que s'artenhec ena primèra meitat deth sègle xx. Non abans.

Aguest emergent mercat e era sua infinita avidesa intellectuau harà que se te presentes diferent, te volguen conèisher diferent. Se te presentes igual, non. Obviament, non a cap sentit de conèisher ad aquerí que son coma tu. As interès per conèisher aquerò qu'ei diferent, non aquerò qu'ei igual. Per un aute costat, ena mesura qu'apòste per identitat, eth torisme ei un recors economic e social impossible de deslocalizar. E per tant, garantidor d'ocupacion e desenvolopament social des territòris que i apòsten.

En aquest marc, era OMT hè temps que definic qué ère eth torisme sostenible: sostenibilitat ambientau e social; sostenibilitat economica e social; sostenibilitat culturau e social. E es oportunitats deth torisme sostenible coma element de: proteccion e regeneracion deth paisatge e er entorn; desenvolopament economic integrat; revalorizacion dera identitat culturau e era autoestima.

Eth torisme pòt èster eth gran tractor de d'autes produccions dera economia dera identitat: aliments DO, artesania, indústria culturau; e de bèra manèra comèrç locau e mòda.

Era elaboracion e era creacion de toti es productes dera economia dera identitat, includit eth torisme, an d'èster en mans de petites e mieges empreses e de cooperatives, entà pr'amor que non se desvalorizen es sòn efecetes socials beneficiós.

En territòris que non dispòsen d'un mínim poder autonòm qu'ei çò que calerie qu'entestèsse es polítiques destinades a promòir era economia dera identitat, calerà pensar en formules comunitàries. O en forma d'associacions voluntàries o damb era complicitat des institucions locals. Entà preservar eth futur des emprenedors individuals o collectius, tostemp s'aurà de besonh un naut grad de cooperacion, coma mínim en moment dera promocion internacionau e era distribucion.

Josep Huguet i Biosca

Engenhere industriau e licenciat en istòria.
Ena Generalitat de Catalunya:
Conselhèr d'Innovacion, Universitats e Empreses (2006-2010),
Conselhèr de Comèrç, Torisme e Consum (2004-2006).
En Parlament de Catalunya:
Deputat d'ERC (1995-2004).

Castèth dera isla “Eilean Donnain”. Escòcia.

Planes especiaus: "TORISME CULTURAU"

Torisme tamb Cultura

En an 2017 a estat declarat pera ONU, er "An Mondiau deth Torisme Sostenible". Segurament parlar de Torisme Sostenible dejà ei tan repetitiu coma pesat ena sua terminologia.

Mès, era vaguetat e era superficialitat deth sòn ús a nivèu colloquiau, non mos a de encegar tà poder veir era transcendéncia d'ua estratègia transversau e globalizadora tan importanta coma çò que signifiquè.

Parlar de Torisme Sostenible, vò díder parlar d'un torisme respectuós tamb eth medi naturau, compatible tamb er ecologisme e tamb era economia sostenible (Sven Watterreus) - presentí un incís ena literalitat escrita d' "economia sostenible"; Qu'era riquesa que cree eth torisme non se concentre en ues pògues mans d'un País, en detriment deth benèster dera sua societat -.

En an 2001 George Akerlof siguec guardonat tamb eth premi Nobel d'economia peth sòn estudi "Identity Economics". En aquest estudi, determinaue e concludie, coma era identitat de cadua des persones influie de manera determinanta ena economia d'un país e/o societat.

Rachel Kranton, melhoraue ua teoria, demostrada e contrastada. Coma eth comportament economic d'ua persona (enmarcat ena sua identitat), - incorporaue era foncion d'utilitat entà resòler es comportaments derivats d'aquera identitat- adscrit a un grop de pertenença condicione profundament eth sòn comportament individualu.

Se hèm cas a Ulrich Beck, ena sua teoria dera individualizació, que jo compartisquí en gran part, podem concludir coma era globalizació mos a portat a ua individualizació institucionalizada tamb fòrtes conseqüéncias socials e politiquès.

Non serè jo qui descorbisque qu'Aran base era sua economia en sector terciari, derivat evidentment deth torisme. Fòrtament estacionat en tempsada d'iuèrn

e cada còp més redusit ena tempsada d'estiu. Aran ostente aué sagèths de reconeishement mondiau; eth sagèth "Biosphere" o eth de "National Geographic" ath delà des sagèths de qualitat implicita qu' autreje era Generalitat de Catalunya coma Destin Esportiu.

Ei evident qu'Aran, ath marge de destin toristic ei tanben, identificat coma un territòri políticament diferenciat. Mès, aquest reconeishement sonque arribe a un petit entorn deth territòri Catalàn e Occitàn. Per tant, poderiem coincidir tamb fòrça lectors e lectoras en qu'era identitat d'ua persona que s'enmarquèc en ua omogenizació colectivizadora enquiar an 2007, a mercat era agenda d'accion e promocion politica enes darrèrs trenta ans ena Val d'Aran.

Mès, se constate, qu'aguesta guida de trabalh amiada a tèrme ath long des darrèrs trenta ans, tanben en d'auti indrets, ja non ei valida entà ua societat individualizada, connectada e globau coma era actuau.

Era globalizació instaurada des dera dusau mitat deth sègle XX mos a portat segon Zigmund Bauman a ua societat de toti contra toti. Mos a portat a restablir conductes tribals enes qu'era persona (individu) saje de lutar per aquerò que li hè arténher seguretat, estabilitat e felicitat.

Tamb aquestes paraules sonque reflèxi, que dejà non ei valid arténher politiquès de promocion toristica adreçades a collectius genèrics. Aquesti sonque existissen ena actualitat ena defensa dera sua individualitat. Dèishen d'èster valids coma pauta de consum omogènea.

Sonque cau hèr ua oelhada entà veir qu'er epicentre economic mondiau s'està desplaçant d'Occident enquaià èr èish Asia-Pacific. Entà mèter quauques dades; cad'an en China s'incorporèn ara classe mieja entre dus cents e tres cents millions de personas. Ua auta; des actuus membres deth G7, sonque Estats Units

e Alemanha seràn poténcias mondias en an 2030. S'ijeràn ad aquestes Brasil, India, Rússia, Indonesia ... Un gran canvi culturau que non deisharà de transformar era globalizació e potenciar ua societat individualizadora en Occident coma protèsta ara modernitat líquida (Zygmund Bauman) que viueram encara més prononciadament.

Ei evident donques, qu'era Globalizació ei enes pòrtes d'ua transformació que mos hèr caminar entà ua dusau modernitat (Ulrich Beck).

Se constate donques eth besonh individuau de consumir torisme a trauèrs de verdatèras "experiéncias", de naut valor ijut, connectat e d'àmbit planetari.

Coma podem hèr frònt ad aquest desafiament? Donques potenciant toti aqueri elements que obedissen a un torisme sostenible, a ua destinació connectada (non sonque tecnologicament, tanben sociaument) e tamb un enfoque individualizador dera sua aufèrta.

Aran a d'aprofitar eth sòn patrimoni naturau, era sua biodiversitat, eth sòn posicionament geografic, era sua cultura, era sua identitat e crear un modèu de torisme sostenible que lo posicione tamb ua clara diferenciación, coma un producte unic

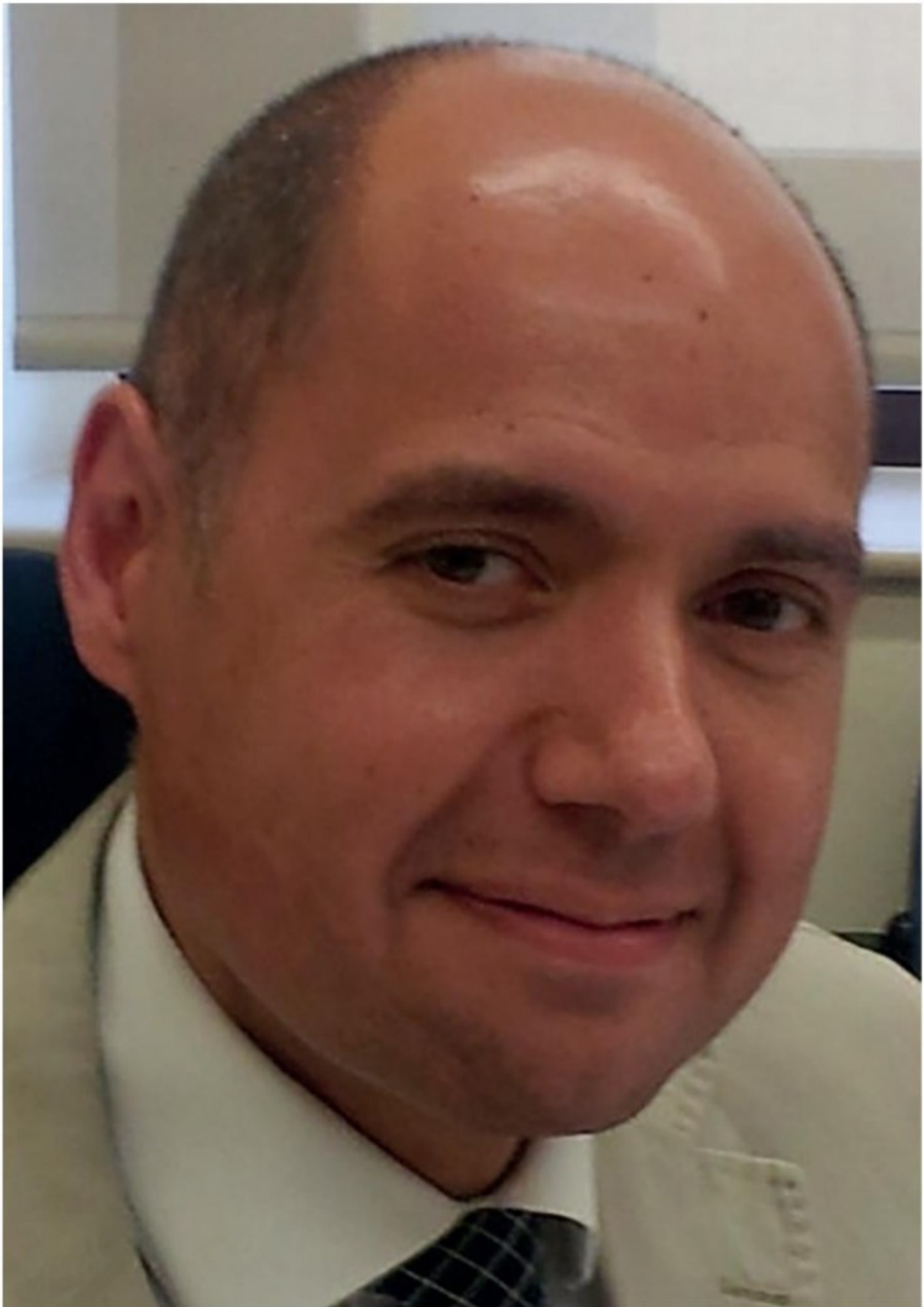
e coma ua experiéncia vi-tau enmarcada enes atributs qu' intrinsecament pòrten es montanhes, era patz, era salut e era esséncia més pura e sauvatge. Tot aquest trabalh tamb intelligéncia collectiva e artificiau, e a trauèrs dera oportunitat dera quatau revolució industrialu.

Eth binòmi Torisme - Cultura esdevierà clau entà començar a caminar se volem potenciar Aran tamb ua marca, un sagèth, un destin e posicionat en un mon Globau, Interconnectat e en transformació. Ath contrari, contunhem hènt sò que hèm. Ei previst qu'en an 2030 i age més de 1.816 millions de desplaçaments toristics. Poderiem començar a conceptualitzar e innovar tamb era "Economia dera Identitat Aranèsa". Començam?

Alex Moga e Vidal
Còsso per CDA a
l'Ajuntament de
Vielha e Mijaran

Assessor dera Conselhèra de Governacion dera Generalitat de Catalunya enes matèries restacades tamb Aran.

Baile de Vielha e Mijaran
(2011-2015).
Deputat ath Parlament de Catalunya per CiU
(2012-2015).
Secretari Generau de CDA-PNA (2007-2017).

Planes especiaus: “TORISME CULTURAU”

Eth torisme culturau mès enlà dera mitificacion: potencialitat e limitacions

Eth torisme e eth sòn espan-diment semble que non an fin. Cada pògui mesi mos envadissen noticies a trauès des mieis sus eth creishement imparabile des donades toristiques respècte ara tempsada anteriora, o respècte ar an precedent. Tanplam qu'èm immèrgits en un scenari de fòrt dinamisme des activitats toristiques.

Er an 2016 a estat un bon exemple d'aguesta tèsi: en Catalonha, en Espanha e ena totalitat deth mon, eth torisme a arrenhut eth sòn major volum istoric, autan en tèrmes des persones que i an participat coma en tèrmes des ingressi obtengudi. Logicament, dauant d'aguesta realitat e der impacte qu'eth torisme pòt auer en desvolopament economic e laborau d'un territòri, ei quan, d'un costat, es diuèrses administracions publicques e, de un aute, es iniciatives privades, totes vòlen impulsar es activitats toristiques.

En bona mesura, tot aguest fenomèn ei conseqüència dera globalizacion (entenu-da coma er estadi actua deth desvolopament istoric dera economia de mercat) que transforme revolucionàriament es estructures empresariaus, es formes d'alotjament, es motivacions pes quaus se hè, es grups e es classes socials que i participen, es mejans de transport, es mecanismes d'interrelacion entre eth “productor” toristic e eth “consumidor” toristic, e es formes de difusion e marqueting que caracterizen eth conjunt d'activitats qu'engloben eth mon deth torisme e deth léser.

Ei mès, era convergència de toti aguesti cambis, non exempta de contradiccions, condicione es polítiques publicques en aguest terren. Coma, igualment, compòrte que, territòris, viles e ciutats qu'énquia ara auen demorat a despart des principaus fluxes toristics, ara aquerissen un nau protagonisme. De bèra manera, aguest torisme entenuat coma un sistèma com-

plèxe e eterogenèu, reflectís ua societat cada viatge mès complexa e fragmentada.

Ei en aguest contèxte que, çò que nomentam coma torisme culturau manifeste un remercable dinamisme. Estadistiques oficials der IDESCAT e der INE referents ath 2016 mòstren qu'eth 18% des residents que hèn torisme an coma principau motivacion eth consum culturau. Proporción que se place en 15% entre es toristes estrangèrs que mos visiten. Ad aguesti miliòns de persones cau higer-les toti es toristes qu'un viatge en sòn lòc de destin e botjadi per d'autes motivacions, acaben dedicant un temps e uns recorssi a consumir puntuaument “productes e bens culturaus e patrimonius”.

A despiet qu'ei dificil establir ua definicion deth madeish, ei plan vertat qu'engloben sòn sen, per un costat, eth coneisher e eth gaudir des bens culturaus e patrimonius a través deth sòn consum toristic, e, per un aute costat, era disponibilitat, preparacion e organizacion d'aguesti bens entà èster consumits e totes es activitats que l'acompanhen e lo hèn possible (alotjament, transports, restauracion, servicis, comèrci, léser e entreteniment, etc.).

Es limits deth torisme culturau, entà diferenciar-lo des autes tipologies toristiques, sòn de dificil diboish pera sua pròpia natura. Ara ben, segur que pòden inclúir coma mínim es activitats toristiques ligades as conjunts istorics, monuments, musèus e sales d'exposicions, jadicaments e espacis arqueologics, bibliotèques e archius, arts sceniques e cinematografia, espectacles musicaus, e esports e espectacles esportius e tanben, elements der auviatge immateriu coma er etnografic, er istoric, er identitari, es hèstes e manifestacions de folclòr e determinades manifestacions religioses.

Activitats potenciaus de desvolopament deth torisme

culturau (qu'implique, non ac desbrembem, produccion e consum) as quaus auem de higer quauqui espacis naturaus plan relacionadi damb es activitats umanes, enquiath punt de convertir-se en ua realitat inseparabla e que compde damb atractius entà captar consumidors toristics.

Perqué era acceleracion deth dinamisme deth torisme culturau? Creigui que podem apuntar tres factors fundamentaus. Prumèr, pr'amor que paradoxament ara consolidacion e expansion deth torisme de masses d'estiu e d'iuèrn, en casa nòsta e en grana part deth mon, es ciutadans cèrquen cada viatge mès “activitats alternatives de torisme e de léser”, que responen a gusti e demanes d'ua societat cada viatge mès cambiata e fragmentada, mès d'ua societat igualment, cada viatge mès formada e culta. Dusau, pr'amor qu'assistim a un creishement deth torisme en mon urban, a on se placen bona part des elements patrimonius que jògen en torisme culturau. Tresau, peth pròpri impuls qu'es diferents administracions publicques locals promon deth torisme culturau, entenuat coma potent esturment de desvolopament economic, laborau e social.

En realitat, auríem de higer qu'en quauques localitats damb ua fòrta presència de torisme de masses d'iuèrn (estacions d'esquí) o d'estiu (plages), eth mon privat e eth public impulsen formes de torisme culturau entà combàter era monoespecializacion toristica o entà lutar contra era excessiva estacionalizacion.

Toti aguesti processè e hèts que sòn darrèr deth dinamisme deth torisme culturau, tanben impliquen contradiccions e limitacions. En efècte, era sostenibilitat e preservacion deth patrimoni culturau e naturau socializat a d'implucar ua reflexion prigonda sus es limits deth volum “assumible” de toristes.

Tanben, ua part d'aguesti recorssi toristics an titularitat publica e depenen deth finançament des administracions, qu'enes darrèrs ans de crisi a amendrit coma toti sabem. Finaument, quauqui des punts territoriaus a on se desvolope eth torisme culturau sòn petiti pòbles o comarques pòc poblades, a on, a despiet qu'arrès docte des beneficis economics e laboraus, tanben repercutís negativament en capvirar es mercats locals der abitatge e impacten ena prestacion des servicis publiccs.

Mès enlà d'aguestes consideracions, des deth mèn punt d'enguarda, en territòris coma es de Lhèida, er interior de Catalonha, Val d'Aran e en conjunt de zònes de montanha coma es Pirenèus, eth torisme culturau, ena sua accepcion mès ampla e inclusiva, a un important camin entà córrer.

Un torisme que pòt, coma ja demòstre, milhorar es oportunitats laboraus d'aguesti espacis, generant oportunitats de negòci o possibilitats de crear empreses. A mès, pòt comportar eth foment dera pròpia preservacion deth patrimoni, ara convertit en un recorssi toristic de grana valor entara societat en què se tròbe.

Mès, entà qu'age clarament mès impactes positius que non contradictòris, cau ua planificacion publica deth sòn desvolopament, que compòrte ordenacion e gestion. Ath madeish temps que, se volem que sigue sostenible en miei e long tèrme, cau, sigam plenament convencudi, ua aliança collaborativa entre es diuèrses administracions publicques e es iniciatives privades deth territòri.

Francisco García
Geograf
Cadièra de Torisme d'Interior
e de Montanha
Universitat de Lhèida /
Deputacion de Lhèida

NARRATIVA

Eth mèn nòm ei Niara. È dètz-e-sèt ans e vieui en Níger.

Era mia família se dedique a cultivar caupí, ua legum semblanta a ua mongeta, mès, ei mes petita. Ei blanca e a ua taca nera en costat. Auem lèu dus hectares sonque de caupí. Acieu a on vieuem, podem cultivar tot er an, ja que non he heired. Es mèns pairs, eth mèn pair-sénher, es mèns tiets e jo, èm es que lo sembram e cuelhem. En ua semana podem omplir uns cinquanta sacs de caupí! Dempús lo deisham secat dus semanas mès, e ei prèst entà portar-lo ath mercat dera ciutat. Aquieu i vam un dia ara semana e venem es sacs que demoraen secant ua semana abantes. Tostemp que vam a vener, jo vau a visitar a un amic mèn que vieu a pròp deth mercat. Ei científic. Cada semana me ensenhe ua teoria de física o bèth experiment científic. Se ditz Kito e a cinc ans mès que jo. Ei eth mèn mielhòr amic. De hèt eth me regalec aquesta libreta entà que apuntessa totes es causes que aprena susfísica. E decidit que tamben apuntare es mies aventures e es mèns sentiments.

Aué auem anat ara ciutat a vener. Kito m'a explicat era teoria dera relativitat. No m'a costat entenerla e me a encantat: "Imagina que viatges en un tren a 100km/hora. Ath tòn costat ves un coche que va ara madeisha velocitat que eth tren. Segontes era tua posició desde eth tren, eth coche no se botje, totemp ei en tòn costat, no se desplace respecte a tu. A quina velocitat va eth coche? Donques ben, respecte a ti coma que non se botje va a 0 km/hora, mès se bèth un lo ve passar quan estigue quiet a un costat dera carretera, veirie que s'aluenhe de eth 100 km cada hora, ei a dider que tà d'aquera persona anarie a 100 km/hora. Coma ves era velocitat depen deth punt de referencia, ei relativa. Normaument eth punt de referencia ei un punt fixe, que non se botje, respecte ar objècte que se botje."

Ademès d'açò, me a condat que quan auie era mia edat, anèc tà Espanha a estudiar era carrera científica. Açò me a hèt pensar que voi hèr de gran.

Desde que Kito me diguèc lo de Espanha, non è podut parar de dar-li tornes en cap. È força ganes de tornar a veir a Kito

tà hèr-li preguntes. M'agradarie hèr çò de medeish que eth. Mès ei imposible, era mia família no a era quantitat de sòs que se necessiten tà hèr ua carrera.

A part, li hè ua pòur a volar, que non sabi se poiria pujar en aqueres maquinas voladores enormes.

Per fin auem anat ara ciutat! A sigut era semana mès longa dera mia vida. Kito me a ensenhat era universitat ara qu'anèc en ordenador deth sòn laboratòri.

Era universitat ei un edifici enorme, en Níger non auem aguesti edificis tan grani. Li e condat que m'agradarie força anar, mès que sonque ère ua il.lusió.

Eth ditz que se ei çò que de vertat voi hèr, que ac hèsca, que ei possible, ja que eth ac a hèt. Mès jo non ac pensi atau. E campat eth prètz dera matricula e coste 2500 euros, que son 1640 francs, ei çò que guanham en tres mes de treball. Aué me a parlat sus ua anecdota de un libre de un tal Feynman:

"Feynman li diguèc en ua ocasion a un mainatge de ueit ans: -Sabes que hi han eth doble de numeròs que de numeròs?"

-Ath mainatge aquerò li semblec absurd, atau que contestec:

-Non, non hi han.

-Òc, òc que hi han, e ta `c vau a demostrar. Di un numerò.

-Un millon.

-Dus millons.- eth mainatge li diguèc quate numeròs mès e Feynman totemp li responie dmb eth doble deth numerò elegit.

Aguest mainatge que se didie Henry Bethe, de patac entenec e desafiec a Feynman:

-Ja enteni, alavetz temben i an tres viatges mès numeròs que numeròs.

-Demòstra'c.- lo repteç eth profesor ath dar-li ua xifra. Bethe le contestec damb ua tres viatges mès gran.

-Atau donques, i a un numerò mès gran que es auti?- preguntec Feynman.

-Non, entà cada numerò i a un dus viatges mès gran e un aute tres viatges mès gran. Includ i a un aute que ei un millon mès gran.

-Exactament! E aquera idea de creisheiment sense limit, de que non i a un numerò mès gran que toti, se ditz infinit."

De cada dia, era sciencia me cace mès.

Aué, e decidit condar-li a mama era mia idea de anar tà Espanha. Era sua resposta a sigut un shinhau desanimanta mès tapòc me demoraua que me dèsse es sòs entà marchar. Ja auiam pros problèmes tà pagar er institut. Non me vau a hèr mès il.lusions perque ja sabi que ei ua idea impossibla que sonque poiria complir se guanhèssam força sòs ath mes.

Deman ei eth mèn aniversari! Ja hèsqi dètz-e-ueit ans! Aquerò vou dider que serè major de edat. Sò molt emocionada per veir eth present dera mia família.

Cada an me hèn un present entre toti e sò força impacienta. Era pena ei que non poderè veir a Kito.

Aué a sigut eth mielhòr dia dera mia vida. Anaram per parts: Quan me e lheuut, mama, papa, pair-sénher e es tiets, me demorauen damb un

esdejoar boníssim preparat ena codina. Toti me an abraçat e pair-sénher me a estirat des aurelhes 18 viatges. Quan es plats estaven vuedi, mama a anat a cercar eth present ena habitación. Ère ua caixa de sabates. La è daurit e i auie ua auta caixa més petita, laguens dera caixa petita i auie ua envolòpa. La e daurit.

Laguens i auien sòs. Fòrça sòs. Quan les condaua me tremolauen es mans.

Quate cents francs, sèt e cents francs, pòc a pòc me sentia més nerviosa e es llaagrimes començauen a brotar des mèns uelhs quan arribaua a mil cinc cents e encara quedauen billets entà condar. No poguí arribar a dider mil ueit cents perque estava plorant en braci des mèns pairs. En-

cara ara non ma'c creigui.

Vau a Espanha!! Sò fòrça emocionada.

E parlat damb era mia mair e ditz que èren es sòns ahorros de vida per se jo volia estudiar. Sò era mainada més felich deth mon en aguest moment.

Aué a sigut eth gran dia. E anat a despedirme de Kito abantes de anar ar aeroport. Auia molta pòur de volar, més eth me a ajudat:

"Ei sus Hilbert, un matematic de finaus deth sègle dètz-e-nau, es sues ecuacions siguèren essenciaus tara mecànica quàntica. A d'aguest òme li-aterraue er avión e tostemps esvitaue es compromiso que implicauen volar.

Mès un còp rebec era invitación d'ua universitat prestigiosa e non poguec negar-se. Hilbert enunciec que eth tema dera sua charrada serie "Demostración der ultim teorema de Fermat" un des més grani enigmas matematics dera historia, lo que omplic de curiosi era sala de congresi.

Eth dia dera conferencia, Hilbert parlèc de matematics més no mencioneç arren sus eth teorema de Fermat. En acabar un estudiant se atrevic a preguntar per que auie enunciat aquera charrada coma era demostración der ultim teorema de Fermat, se non auie dit arren sus açò. Hilbert responeç:

"Ah! Eth titol dera conferencia... ère sonque per si se estrellave eth mèn avion."

E dempús d'aqueres paraules, me despedi de eth damb ua fòrta abraçada e dant-li es gracies, per tot lo que m'auie ensenhat.

E ara sò en avión. De camin a Espanha. On haré naues amistats e aprenarè millons de teories de sciencia. A on haré realitat era ma il.lusion.

Sara Barba Molins

3au d'ESO der Institut Aran de Vielha e Mijaran.

Tèxte qu'a estat eth 1èr prèmi dera categoria en lengua occitana e ena d'Educacion Segondària deth III Concors de Racontes Cuerts "Me'n contes un de sciencia?" convocat pera Universitat de Lleida.

Vivència Aranesa

Associación culturau e civica
dera Val d'Aran

EN TOT DIFÓNER ETH
PENSAMENT CONTEMPORANÈU

Connècta damb nosati:

Telèfon: 973204907

vivenciaaranesa@locampus.cat

Un nau Projècte Culturau dera Associacion Vivéncia Aranesa

• **Campanha de recèrca de recorsi economics entà finançar eth Projècte**

PROGRAMA CULTURAU

“Interactue pera Solidaritat ER ESTUDIANT”

Teatre participatiu en aranés entà joeni sus era cultura des valors

ETH MARC DETH PROGRAMA

Aguest ei un Programa culturau d'intervencion dirècta entre es estudiants de Segondària e Bachelierat e era poblacion aranesa ena difusion e conscienciacion sus tres idees centras: Solidaritat, Racisme e Xenofòbia.

Aguesta “intervencion dirècta” ei a compdar des simbèus, eth gèst des arts sceniques, eth jòc de ròl, era musica e es airines des Tecnologies dera informacion e dera comunicacion (es TICs). Ei ua intervencion culturau integrat entà voludar consciéncies e consolidar era abitud dera solidaritat. Eth Programa que presentam ei ua activitat de dinamizacion culturau des deth punt d'enguarda dera manifestacion de valors.

Eth genocidi judiu en Euròpa, era crisi des refugiats, era islamofòbia, eth racisme contra es gitanos e “eth racisme e xenofòbia dera vida diària” son es eveniments socias que s'explicitaràn ena istòria, aportant es valors dera tolerància, era convivéncia e era solidaritat. Tot, des d'ua guardada etica, culturau e hugent de “paternalismes” o “aleçonaments explicits” pr'amor que non son utils e mos aluenhen des persones que volem influir, especiaument es joeni.

“Er atrezzo dera solidaritat” e eth minisuplement en aranés ER ESTUDIANT dera revista LO CAMPUS ne seràn dus esturments fundamentaus de tot eth Programa Culturau.

Er atrezzo o utilhatge teatral que s'utilizarà còste de 4 “morralets pedagogics” damb materiau simbolic des tres idees centras tà parlar, difóner e discutir.

Aguest programa ei pensat entà Aran e condusit en lengua aranesa, mès acceptant totes es lengües enes intervencions deth public que i participe.

Ei un programa que non vò èster efimèr senon que preten produsir un materiau entà utilizar tanti viatges coma se volgue e entà que perdure un materiau editat e visuat de cada ocasion que s'activen es presentacions, representacions e debats.

Començaram en tot hè'c per prumèr viatge en Institut d'Aran a nivèu de Bachelierat, entà posteriorament repeti'c en d'auti nivèus educatius, enes diferents escoles e pòbles dera Val d'Aran.

ES 2 PARTS

Eth Programa còste de dues parts: era prumèra part ei era activitat en Aula o en Centre de treball extraescolar e era dusau part ei era activitat hèta pes escolars/es dauant d'un public aranés plaçat enes places e carrèrs o en lo-caus barradi recreatius.

ES OBJÈCTES

En aguest Programa Culturau es objèctes son plan importants. Es objèctes que poderà tocar totòm, tanben son “actors”. Ei “er atrezzo de solidaritat” que

imprèis, especialment entara accion. (Serà ua petita publicacion de ueit planes de papèr premsa mesura tabloide).

Tanben tot eth materiau visual recuelhut enes sessions publicas serà penjat en blòg deth Programa.

Era scenografia, er espaci e era distribucion deth public ei important. Tot serà presidit per ua grana fotografia d'un conjunt de refugiats e dus pannèus extensibles e esgrafats mercaràn er espaci des "actors" deth morralet. A més, en un costat i aurà ua pantalha entà hèr-i projeccions audiovisualas. Auatant s'er acte ei ar aire liure coma en un interior, es actors demoraràn entornejats deth public que serà seigut en cagires plaçades en rondèu. Segontes eth lòc, s'auràn de cercar solucions particulars ena distribucion deth public.

ETH PRESSUPÒST

Lèu totes es activitats seràn sostengudes per voluntariat, mès i a materiau e servicis que calerà contractar e an un còst en mercat.

Explicam çò que vau en despenes aguest Programa.

Eth pressupòst d'arringada damb eth materiau permanent e er efimèr entara primera session ei de : 13.038 euros.

De manera detalhada, demore desglossat dera següenta manera:

4 morralets escolars: 240 euros. 4 Taulettes: 400 euros. "Atrezzo de solidaritat":

1.500 euros. Fotografia grana de scèna: 500 euros. 2 pannèus/ expositors extensibles: 998 euros. Treball informàtic: 600 euros. Creacion d'un App deth Programa: 500 euros. Vidèo de scèna: 2.000 euros. Tot eth dessenh gràfic: 1.000 euros. Treball d'escritura creativa: 1.000 euros. Tutoratge: 500 euros. Impression materiau: 3.000 euros. Postèr de publicitat: 800 euros.

CRONOGRAMA

Pendent estiu 2017 s'escriueràn es tèxtes de "Funcionament e protocols deth Programa e dera Accion Cultural" e eth "Tèxte literari teatralizat". Tanben se premaniràn es materiaus e s'encomanaràn es servicis.

En mes de noveme 2017 se harà per primèr viatge era activitat en Aula en Institut d'Aran e tanben era activitat hèta pes escolars dauant d'un public en Vielha.

En mes de deseme 2017, es estudiants de segondària implicats en Projecte presentaràn es activitats as alumnes des escoles d'educacion primària d'Aran: Escola Sant Ròc de Bossòst, Estudi Alejandro Casona de Les, Escola Garona de Vielha e es cinc escoles dera Zona Escolar Val d'Aran (Ruda de Salardú, Sant Martin de Gessa, Losenon d'Arties e Castèth -Leon d'Es Bòrdes).

S'aurà de hèr ua gran activitat damb toti es alumnes de totes es escoles amassats ena Sala Polivalenta de Vielha.

Associacion
VIVÈNCIA ARANESA
"Vivència Aranese: Aula
Euròpa des Pirenèus"

didiem anteriorament.

Son 4 MORRALETS ESCOLARS, nomenadi de diferents manèras. Cadun d'eri pòrte uns objèctes parièrs entà totòm e tanben uns objèctes especifics segontes era tematica deth morralet.

- 1. Morralet REFUGIATS
- 2. Morralet ACUELLEDORS
- 3. Morralet AJUTORITATS
- 4. Morralet FORCES DER ORDEN

"Er atrezzo de solidaritat" s'escuelherà segontes eth tèxte que se premanisque, mès, de manèra obligatòria, es morralets auràn de portar es objèctes qu'ara seguida detalham e qu'er/a autor/a deth tèxte aurà d'includir ena sua istòria.

Es morralets auràn de portar: ua tauleta informatica en cada morralet, ua barca de plastic holabla de mesura grana, un mapa des camps d'exterminacion nazis, un mapa des camps de refugiats actuaus, un conjunt de bandèras de mesura reau -ua alemanha, ua israeliana, ua palestina, ua turca, ua grèga, ua siriana, ua kurda, ua europèa, ua espanhòla, ua senhèra e ua occitana/aranesa-, un mocador palestin, un mapa d'Euròpa damb es vies de recorrut des refugiats, un conjunt de fotografies de camps nazis e des camps d'acuelhuda actuaus, ua caisha damb ua botelha damb aigua de mar e damb ua bosseta damb sable de plaja, ua còpia reau des Diaris oficials dera UE sus es tèmes des refugiats, eth libre "Eth diari d'Anne Frank", pèces de hiu de hèr

de barratges, diferenti tipus de vels islamics - ua hijab, un nicab, un shador, un khimar e ua shaila-, ua pilòta de goma dera policia, ua pòrra de persuasion des camps.

Enquiad aciú es objèctes imprescindibles. Calerà veir se s'a d'incorporar bèth element mès segontes era narrativa teatrau que se cree.

ES "ACTORS/ACTRITZES

Se mobilizen 2 estudiants per morralet, deth que ne seràn responsables, ei a dider 8 estudiants "en scèna" coma animadors.

Tanben i a un equip que ne dideram equip de tutors compostat de 4 persones:

- a) un/a escrivan/a de lengua aranesa de teatre. b) un/ua periodista de premsa juvenila, c) un/ua professor/a de sciéncias socials e d) un/ua creador/a visuau digitau.

Auem es persones escuelhudes, mès poderien èster d'autres que dominèssen eth teatre e eth periodisme juvenil, tanben es tèmes socials e siguessen uns creatius digitaus que sabessen "nadar" de manèra potenta per internet e es hilats socials.

IMPROVISACION / TOT PREMANIT

Aguesta ei ua accion qu'aparentament serà "d'improvisacion" mès, en realitat, de tan premanida serà vista coma improvisada, ei a dider coma ua accion fresca, dinamica e agila.

I aurà premanidi dus tèxtes: un tèxte de "Foncionament e protocòls deth Programa e d'Accion Culturau" e un "Tèxte literari teatralizat" sus es idees centraus dera accion. Tèxte que daurà interrogants e servirà entàs accions de ròl entre es personatges e entre eth public.

Eth "Tèxte literari teatralizat" non serà barrat e s'acabarà damb es idees e reflexions hètes ena primèra part deth Programa que se desvolope en Aula.

ACCION EN CARRÈR

Ne didem "Accion en carrèr" ara part que se desvolope damb public, mès depenent dera climatologia serà en carrèr o en un locau barrat. Era preferència ei en carrèr, entà compdar non sonque damb public assistent pera convocatòria publica, senon tanben perque volem involucrar-i ad aqueres persones que passen peth carrèr e s'apropen atrets per tot eth montatge.

CONTENGUTS DETH MONTATGE

Prumèra part: era activitat en Aula

Presentacion deth tèma per part des estudiants-des-morralets ath grop mès ampli dera Aula, que pòt èster ampliada damb toti es corsis que se volgue.

Lectura des tèxtes, discussion e mobilitat des objèctes des morralets entre toti. S'a d'incentivar que totòm, totòm, tòque toti, toti, es ob-

jèctes.

Lectura de tèxtes a traues des tauletes, incentivant era recèrca. S'incentivarà tanben eth debat, eth hèr de hèr a servir eth mobil entà hèr tanben recèrca e hèr fotografies de tot.

S'a de viuer coma un forum dubèrt de debat liure dera èra digitau.

Tot serà gravat en vidèu.

Tot aguest materiau digitau serà penjat en blòg d'aguest Programa d'ER ESTUDIANT dera revista LO CAMPUS e en digitau LO CAMPUS DIARI.

Dusau part: activitat hèta pes escolans/es dauant d'un public aranès plaçat enes places e carrèrs.

Aguesta part s'a de considerar coma ua representacion teatrau damb intervencion deth public. Ei a dider, tèxte molt mesurat e ordenat, e improvisacion per part deth public.

Entre eth public tanben se haràn a "passar" a totòm, entà èster tocadi, toti es objèctes simbolicos des morralets.

Coma "actors / actritztes" i participaran es estudiants-des-morralets qu'anaran acompanyadi per d'alti estudiants que s'i volguen somar. S'aurà premanit un estudiant/a o professor/a entà èster eth/era conductor/a e animador/a deth debat.

A toti es assistents se les darà un ER ESTUDIANT

